

DELAVNICA 2: Mreža srednjih poklicnih in strokovnih šol EPOs (Elektronsko podprta samoevalvacija)

G. Albin Vrabič, ravnatelj Srednje rudarske šole, ki je del Šolskega centra Velenje ter ga. Jadranka Uranjek, vodja komisije za kakovost, sta predstavila namen in delovanje že pripravljene in vsem dostopne metode za samoevalvacijo. Logistično in strokovno podporo EPOs-u nudi tudi CPI. Prikaz primerjave izvedenih samoevalvacij leta 2015 in 2017 (za slovensko povprečje) kaže, da na šolah, ki so opravile samoevalvacijo, raste samokritičnost učiteljev, raste pa tudi zadovoljstvo dijakov. Večkrat smo se ustavili tudi ob definicijah kakovosti – pa začnimo kar z najpreprostejšo - *Kdaj smo kakovostni? Ko nam je mar.*

Razlogi za nastanek mreže EPOs: za pobudo je bil prelomen študijski obisk na Danskem, kjer je bila predstavljena podobna mreža izvajalcev izobraževanja, ki so se med sabo povezali s ciljem izboljšanja vzgojno-izobraževalnega procesa. Študijski obisk, ki so ga predstavniki šole izvedli na Danskem, je sovpadal z željo, da bi pripravili zares kakovostna izobraževanja za zunanje slušatelje, ki jih je šola tudi tržila. Srečali so se s situacijo, ko je slušatelj hkrati postal tudi kupec uslug – za uslugo pa bo plačal le, če bo zadovoljila njegova pričakovanja, seminar pa je dober, če vsak udeleženec zna več, kot je znal na začetku. Že leta 1998 so zato uvedli e-vprašalnike in že z udeleženci na licu mesta prediskutiral vprašanja.

Ključni poudarki predstavljene pobude so:

- **ZAUPNOST PODATKOV:** Rezultatov posameznega drugi učitelji ne vidijo. Anonimnost je zagotovljena tudi dijakom. Na ravni šole: vsaka šola dobi svoje rezultate (vezano na povprečje v Sloveniji).
- **NAČELO PROSTOVOLJNOSTI:** V EPOs se nikogar ne sili, da sodeluje – niti šol, niti učiteljev. Katera koli šola se lahko priključi kadar želi, pa tudi preneha s sodelovanjem, kadarkoli želi.
- **NAČRTOVANJE UKREPOV NA PODLAGI UGOTOVLJENIH REZULTATOV:** Učitelj dobi povprečje ocen vseh dijakov, pa tudi povprečje glede na ostale učitelje v Sloveniji. Na osnovi samoevalvacije, (lahko) sprejme ukrepe, če želi. Tudi šola dobi svoje rezultate glede na povprečje ostalih sodelujočih šol (primerjalno glede na povprečje učiteljev za Slovenijo). Na Srednji rudarski šoli se rezultate pregleda, naredijo poročilo, učitelje povprašajo za predloge, kaj bi lahko naredili. Na Srednji rudarski šoli so imeli npr. ukrep »Učitelj me pohvali« - več se je delalo, gradilo na pohvalah, spodbudah. Zanimajo jih trendi, ne detajli.

Metodologija ter ostali ključni elementi za izvedbo samoevalvacije EPOs:

- **Vprašanja in nasprotna vprašanja:** osnova so ozka in enoznačna vprašanja. Isto kar vprašamo dijake, vprašamo tudi učitelje (npr. pri pouku uporabljamo primere iz vsakdanjega življenja).
- **Vsa vprašanja so pozitivne trditve,** dijaki pa imajo 4-stopenjsko lestvico. To lestvico so predlagali Nemci, ker ne more izbrati 3 (nekaj vmes).

- **Lastno financiranje:** šola, ki se priključi, krije stroške računalniške obdelave, ki so preračunani na 35 centov na izpolnjeno anketo. Zagotovljena je tudi tehnična podpora.

Debata v delavnicah:

- **Kako se šole potem lotijo ukrepov, primer šole iz publike:** naredili smo sestanek, predebatirali rezultate. Zaskrbelo nas je, saj smo menili, da je klima dobra, pa odgovori dijakov niso bili dobri, najbolj pri spoštovanju. Potem smo naredili svojo samoevalvacijo in delamo na tem že dve leti. Gradimo mehke veščine učiteljev in merimo (ter izboljšujemo) razredno klimo.
- **Kako učitelje navdušiti za sodelovanje:** predstavnika mreže EPOS svetujeta, da naj se začne tam, kjer je pričakovati najmanj problemov. Skoraj nemogoče je začeti s celo šolo, bolj realno najprej z enim razredom, enim učiteljem. Povesta tudi, da se ob debatah izkaže, da so dijaki zelo strogi do drugih in zelo nekritični do sebe.
- **Vprašanje glede zaupnosti podatkov ter interpretacije rezultatov:** predstavnika Srednje rudarske šole odgovarjata, da so pomembne priprave na anketo: ena ura posvečena razumevanju vprašanj, katerega učitelja se ocenjuje. Potem pa se gre na anketo. Vprašanja, kdo to vidi: učitelj ne vidi, kdo ga je kako ocenil. Ali ravnatelj vidi – pri njih ne.
- **Vprašanje glede evalvacije/samoevalvacije mentorja na PUD-u:** predstavnik Srednje rudarske šole odgovarja, da to zaenkrat ni vključeno, je pa možno dodati.
- **Kako izboljšati kakovost dijakov:** predstavnik Srednje rudarske šole odgovarja, da imajo pri njih socialno zanemarjene dijake, a takim ljudem se morajo znati oziroma naučiti približati. Opažajo, da je ključen odnos učitelja do dijaka. Ravnatelj ugotavlja, da imajo učitelji ogromno strokovnega znanja, manjka pa jim mehkih znanj, zato se včasih zalomi, vse je pretogo, pretrdo. Največkrat je problem odnos. A ravnatelj lahko na tem dela.
- **Sodelujoča šola o svojih izkušnjah:** Delali so na izboljševanju razrednikov z oddelki. Bili so zelo zadovoljni z rezultati. Administratorka (vodja komisije za kakovost) ima vse dostope, vendar tega ne gleda, saj naj učitelji sami to naredijo z dijaki. Zna biti, da se dijaki kdaj zmotijo in dajo za visoko oceno 4, namesto 1. Ukrep: veliko smo se pogovarjali, skupaj z dijaško skupnostjo so oblikovali *Pravila obnašanja*, veliko časa namenijo temu, da dijake seznanjajo s temi pravili. Opažamo, da so rezultati dobri. Konkurenca na tem programu je velika, s potencialnimi delodajalci je treba veliko delati, pa tudi s samoiniciativnostjo dijakov – dijaki imajo pogosto veliko znanja, pa zelo malo samozavesti.
- **Sodelujoča šola o svojih izkušnjah:** želeli so primerjavo z drugimi šolami. So že prej merili na nek način, a le tako, da so se učitelji samoevalvirali. V EPOS-u pa je vsak razred ocenjeval dva učitelja. Rezultate so videli samo učitelji in vodja komisije za kakovost, in ne ravnateljica, lahko pa so prišli na pogovor k svetovalni delavki. Na pedagoški konferenci v juniju se bodo pogovorili o rezultatih – cela konferenca bo namenjena samo EPOS-u.

Zapisala: Špela Pogačnik Nose, NRP kakovost